

Vastaanottaja
Ilmonen Urho

Asiakirjatyyppe
Luontoselvitys

Päivämäärä
30.8.2011

Viite
82137444

MARJONIEMENTIEN ALUE, HEINOLA LUONTOSELVITYS

MARJONIEMENTIEN ALUE, HEINOLA LUONTOSELVITYS

Päivämäärä **30.8.2011**
Laatija **Aino Hämäläinen**
Tarkastaja **Kaisa Torri**
Kuvaus **Heinolan Marjoniementien alueen luonto- ja linnus-
toselvitys**

Viite **82137444**

Kannen kuva: Selvitysalueella on monin paikoin pieniä kallioisia mäkiä.

SISÄLTÖ

1.	Johdanto	1
2.	Menetelmät	2
3.	Luonnonolosuhteet	2
3.1	Luonnon yleispiirteet	2
3.2	Huomionarvoiset kohteet	3
3.3	Johtopäätökset	4
4.	Linnusto	5
4.1	Yleispiirteet	5
4.2	Uhanalaiset ja muutoin huomionarvoiset lajit	5
4.3	Johtopäätökset	5
5.	Lähteet	5

LIITTEET

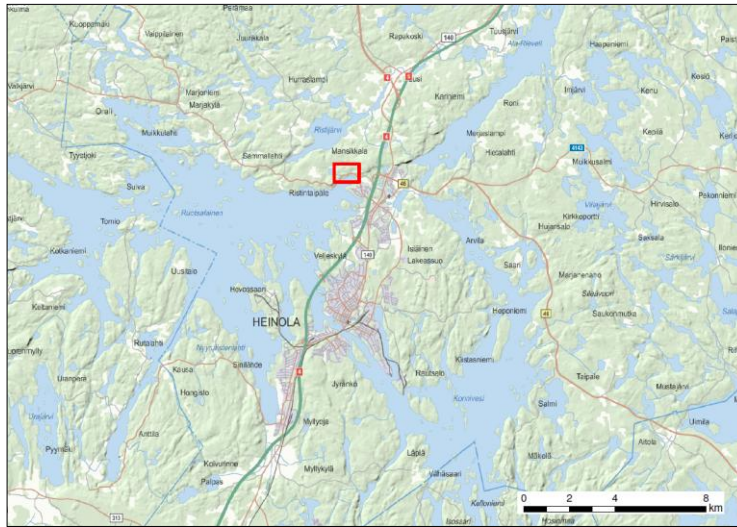
Liite 1. Kuviokartta ja kuvioiden tiedot.

Liite 2. Marjoniemen alueella havaitut lintulajit.

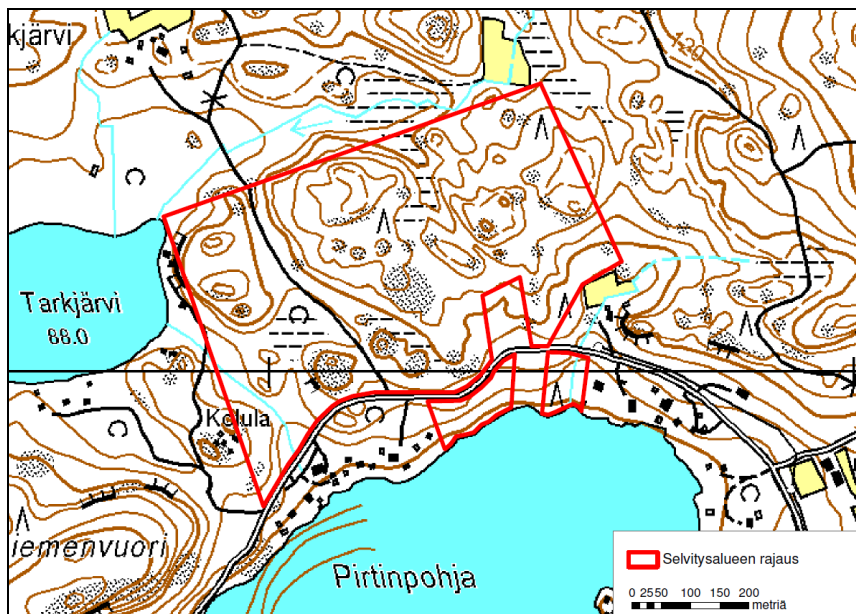
1. JOHDANTO

Tässä raportissa esitetään Heinolan Marjonientien alueella tehdyn luonto- ja linnustoselvityksen tulokset. Selvitykset on tehty alueen kaavoitusta varten. Selvitys perustuu olemassa olevan tiedon lisäksi alueella kesällä 2011 tehtyyn maastokäyntiin.

Kaavoitettava alue sijaitsee Heinolan kaupungin alueella, noin 6 kilometriä Heinolan keskustasta pohjoiseen. Alueen rajautuu etelässä Marjonientiehen, joka kulkee Ruotsalaisen järven pohjoisrannalla. Itse kaavoitettavalla alueella ei ole vesistöjä sen lounaiskulman läpi virtavaa pientä puroa lukuun ottamatta. Alue on tällä hetkellä rakentamaton, mutta sen etelä- ja länsipuolilla Ruotsalaisen ja pienemmän Tarkjärven rannoilla sijaitsee useita asuinrakennuksia. Alueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse luonnonsuojelualueita.

Kuva 1-1 Kaavoitettavan alueen sijainti.

Kuva 1-2 Kaavoitettavan alueen rajaus.

2. MENETELMÄT

Maastotyöt sekä luontotyyppi- että linnustokartoitusta varten tehtiin 23.6.2011 (MMM Aino Hämläinen). Alueella esiintyvät luontotyypit kartoitettiin ja alueelle tehtiin kasvillisuuskuviointi. Kuviointi on esitetty liitteessä 1. Erityisesti kiinnitettiin huomiota mahdollisiin arvokkaisiin luonto-kohteisiin, kuten metsälain erityisen tärkeisiin elinympäristöihin ja luonnonsuojelulaissa suojel- luiksi määrättyihin luontotyypeihin.

Linnustoa havainnoitiin luontotyyppikartoituksen yhteydessä. Linja- tai pistelaskentaa ei käytetty, koska kartoitettava alue oli kooltaan pieni, ja lajistosta saatiin kattava kuva kulkemalla alue koonaan läpi. Maastotyöt tehtiin klo aamulla 5.00–12.30, jolloin lintujen lauluaktiivisuus on suurimmillaan ja ne on helpointa havaita. Tavoitteena oli selvittää, mitä lajeja kaavoitettavalla alueella esiintyy, ja kuinka todennäköisesti ne pesivät alueella. Pesimisvarmuuden arvioimisessa käytettiin kesäatlaskartoituksen kriteereitä, joita ovat esimerkiksi havainnot reviiirillä laulavista linnuista, pesää rakentavista, varoittavista tai ruokaa kantavista emoista sekä suorat havainnot pesistä ja poikasista (Koskimies & Väisänen 1986). Erityisesti kiinnitettiin huomiota uhanalaisiin lajeihin sekä EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainittuihin lajeihin. Näiden lajien kohdalla pyrittiin pesimisvarmuuden lisäksi arvioimaan alueella esiintyvä primäärä.

3. LUONNONOLOSUHTEET

3.1 Luonnon yleispiirteet

Kaavoitettava alue on kokonaisuudessaan talousmetsää. Pääosa metsistä on ikärakenteeltaan nuorta, varttuneita metsiä ja taimikoita on vähemmän. Suurin osa alueesta on nuorta männikköä kasvavaa tuoretta kangasta. Puusto on avoimeksi harvennettua, lähes puhdasta männikköä; vain paikoin kasvaa sekapuuna hieman kuusta sekä rauduskoivua. Aluskasvillisuudessa yleisimpiä lajeja ovat mustikka, metsäkastikka, metsälauha, metsätähti, kielo ja lillukka sekä sammalista tavallisimmat metsäsammalet, seinä- ja kerrossammal. Maasto on kumpuilevaa, ja monin paikoin, erityisesti alueen eteläosassa Marjoniementien läheisyydessä, pienten mäkien laet ovat karuja ja kallioisia. Niillä kasvaa harvassa nuorta mäntyä ja katajaa. Kallioilla on lähes yhtenäistä poronjäkälikköä, ja lisäksi aluskasvillisuudessa esiintyy kanervaa, puolukkaa, kieloa ja sananjalkaa. Nämä kallioiset alueet ovat kuitenkin hyvin pienialaisia, ja puustoltaan pääasiassa tavanomaista hoidettua talousmetsää.

Maaston painanteissa ja rinteissä on reheviä lehtomaisen kankaan kuusikoita, joissa kasvaa yleisesti sekapuuna rauduskoivua. Suurin osa näistä on varttunutta kasvatusmetsää. Aluskasvillisuus on melko tavanomaista; yleisiä lajeja ovat mustikka, oravanmarja, käenkaali ja sananjalka. Alueen keskiosassa sijaitsee tuore metsänuudistusala, jonka läpi Tarkjärventie kulkee. Uudistusalalle on äskettäin istutettu kuusta.

Kuva 3-1 Valtaosa kaavoitusalueesta on nuorta mäntikköä.

Alueen eteläosassa, Marjoniementien varrella on hyvin pienialainen lehtolaikku. Puusto on nuorta ja avointa, ja koostuu raudus- ja hieskoivusta, haavasta ja pihlajasta. Aluskasvillisuudessa on useita lehtolajeja; kevätlinnunhernettä, sinivuokkoa, kieloa sekä paikoin mustalinnunhernettä. Näistä mustalinnunherne on luokiteltu valtakunnallisesti silmälläpidettäväksi lajiksi (NT). Metsälain erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit eivät kuitenkaan täyty, sillä lehto ei ole luonnontilainen; puusto on hoidettua, melko nuorta ja tasaikäistä eikä kohteella ole lainkaan lahoppua.

Marjoniementien eteläpuolella, Pirtinpohjan rannalla sijaitsevat kaavoitusalueen osat ovat molemmat nuorta taimikkoa. Rantaan on jätetty suojavyyhykkeeksi jonkin verran mäntyä, hieskoivua ja harmaaleppää. Itäisemmän alueen läpi kulkeva puro ei ole luonnontilainen, vaan sitä on tältä kohtaa perattu.

3.2 Huomionarvoiset kohteet

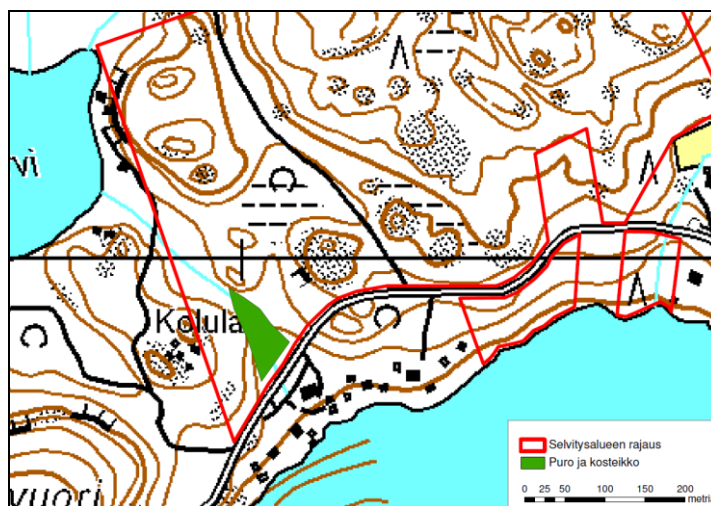
Alueen lounaiskulman läpi kulkee Tarkjärvestä Pirtinpohjaan virtaava puro. Puro vaikuttaa olevan ainakin eteläosastaan luonnontilainen. Siinä oli kartoituksen aikaan hyvin vähän vettä, ja mahdollisesti se kuivuu kokonaan myöhemmin kesällä. Puron varsi on kasvillisuudeltaan rehevää ja lehtomaista. Puusto on nuorta ja koostuu hies- ja rauduskoivusta, haavasta, harmaalepystä sekä kuusesta. Pensaskerroksessa kasvaa pihlajaa, lehtokuusamaa ja tuomea. Aluskasvillisuus on rehevää: yleisiä lajeja ovat hiirenporras, korpi-imarre, mesiangervo ja metsäkorte. Lisäksi siellä täällä puron varrella kasvaa nokkosta, kevätlinnunhernettä, sudenmarjaa, karhunputkea ja mustakannonmarjaa. Juuri ennen Marjoniementietä puro muodostaa pienialaisen, noin 4 aarin laajuisen luhtaisen kosteikon. Sen rannalla kasvaa hiekoivua, harmaaleppää sekä pajuja. Kosteikon aluskasvillisuudessa valtalajeja ovat pullosara, kurjenjalka, vehka, metsäkorte ja ranta-alpi.

Kuva 3-2 Pienialainen kosteikko alueen lounaiskulmassa.

Puroa ympäröivä metsä on melko nuorta eikä vaikuta luonnontilaiselta. Tämän vuoksi puro ei ole metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö. Koska puron uoma on kuitenkin luonnontilainen, se on mahdollisesti vesilain 17 a §:n mukainen kohde. Tällöin puroa ei saa käsitellä tavalla, joka vaarantaa sen luonnontilaisuuden. Tästä vesilain säädöksestä poikkeaminen edellyttää aluehallintoviraston myöntämää poikkeuslupaa.

Lähellä Tarkjärveä aivan alueen rajalla sijaitsee 5-6 m korkea, länteen päin aukeava kalliojyrkäne. Jyrkänteen alla kasvaa varttunutta sekametsää. Koska hyvin lähellä jyrkänteen alapuolella sijaitsee asuinrakennuksia, ei sitä kartoitettu tarkemmin, mutta mahdollisesti se täyttää metsälain erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit. Jyrkäne kuitenkin sijaitsee aivan kaavoitettavan alueen rajalla, ja sen alusmetsä jää alueen ulkopuolelle. Tämän vuoksi jyrkännettä ei tarvitse kaavoituksessa erityisesti huomioida.

Kuva 3-3 Puron ja kosteikon sijainti.

3.3 Johtopäätökset

Alueen arvokkain luontokohde on sen lounaiskulman läpi virtaava puro, joka on mahdollinen vesilain mukainen kohde. Puron luonnontilainen osa on varsin pienialainen, ja se on luultavasti mahdollista ottaa huomioon kaavoituksessa. Lisäksi aivan alueen rajalla sijaitsee jyrkäne, joka saattaa olla metsälain erityisen tärkeä elinympäristö. Muutoin kaavoitettava alue on hoidettua, ikärakenteeltaan suurimmaksi osaksi nuorta talousmetsää, jossa ei esiinny huomionarvoisia lajeja tai luontotyyppisiä.

4. LINNUSTO

4.1 Yleispiirteet

Alueella havaittiin yhteensä 23 lintulajia. Kaikki havaitut lajit on esitetty liitteessä 2. Lajirikkaimpia elinympäristöjä olivat varttuneet, tuoreen ja lehtomaisen kankaan kuusikot, joita alueella on jonkin verran. Näiden linnustoon kuuluivat mm. laulu- ja punakylkirastas, punarinta, hippiäinen, tilitalti sekä kaikkialla alueella yleiset pajulintu ja peippo. Nuorissa, harvennetuissa männiköissä, jotka kattavat valtaosan alueesta, linnusto on harvalukuisempaa. Näiden metsien lajeja olivat pajulinna ja peipon lisäksi tiaiset, erityisesti tali- ja hömötiainen.

Havaintojen perusteella pyrittiin arvioimaan kunkin lajin pesimävarmuutta alueella. Varmoja merkkejä pesinnästä ei kuitenkaan havaittu yhdenkään lajin kohdalla. Reviirillä laulavia koiraita kuultiin paljon, mutta tämän perusteella voidaan päätellä vain, että lajin pesiminen alueella on mahdollista. Siksi pesivien lajien määrää ei ollut mahdollista arvioida.

4.2 Uhanalaiset ja muutoin huomionarvoiset lajit

Alueella ei havaittu valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaisiksi luokiteltuja lajeja. Silmälläpidettäviä (NT) lajeja havaittiin yksi, punavarpunen (*Carpodacus erythrinus*). EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainittuja, erityisesti suojeltavia lajeja tai Suomen kansainvälisiä vastuulajeja (lajeja, joiden Euroopan kannasta vähintään 15 % pesii Suomessa) ei havaittu.

4.3 Johtopäätökset

Selvitysalueella ei havaittu uhanalaisia tai muuten huomionarvoisia lintulajeja. Lajisto oli tällaiselle metsäalueelle hyvin tyypillistä. Varttuneiden, rehevämpien kuusikoiden lajisto oli monipuolisempaa kuin nuorten, harvennettujen männiköiden.

Linnustoa selvitettiin 23.6.2011, mikä näin etelässä on melko myöhäinen ajankohta. Monet lintulajit ovat jo alkaneet pesiä ja niiden laulukausi on siten loppumassa. Tämän vuoksi on mahdollista, ettei kaikkia alueella pesiviä lintulajeja havaittu kartoituksessa. Selvittävällä alueella ei kuitenkaan sijaitse lintujen kannalta erityisen hyviä elinympäristöjä. Tämän vuoksi on todennäköistä, ettei alueella myöskään esiinny runsaana huomionarvoisia lintulajeja.

5. LÄHTEET

Koskimies, P. & Väisänen, R. 1986. Linnustonseurannan havainnointiohjeet. Lintuatlas, lintupaikat, pesäkortit, maa- ja vesilintulaskennat. Helsingin yliopiston eläinmuseo. 56 s.

Lintudirektiivi 79/409/ETY

Luontodirektiivi 92/43/ETY

Metsälaki 1093/1996

OIVA – ympäristö- ja paikkatietopalvelu, rekisteripointinta 23.8.2011.

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

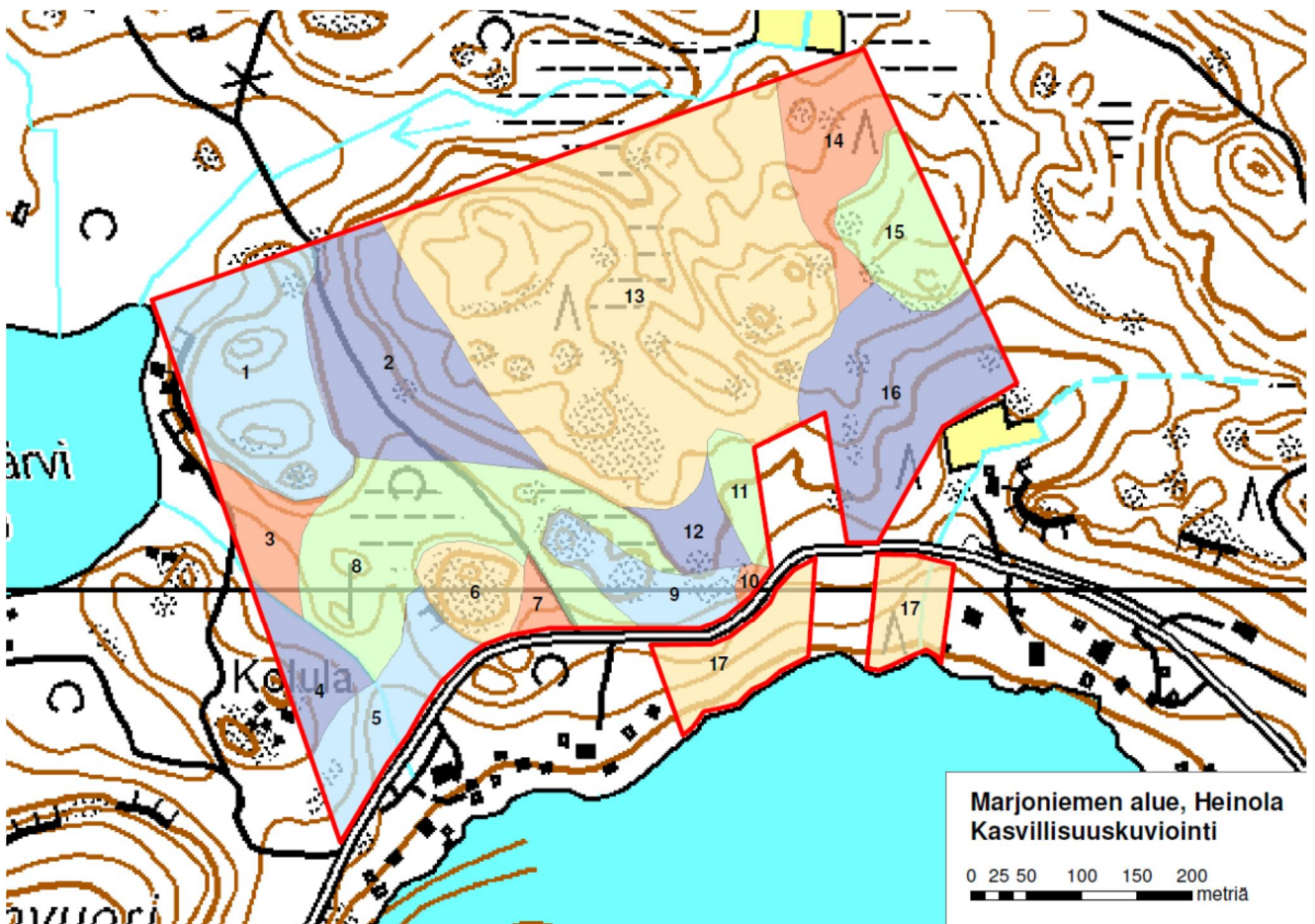
Vesilaki 264/1961

LIITE 1.

Marjoniemientien alueen kasvillisuuskuviointi

1. Nuori, harventamaton kuivahkon kankaan (VT) männikkö, jossa kasvaa sekapuuna hieman kuusta ja rauduskoivua. Kenttäkerroksessa esiintyy puolukkaa, mustikkaa, kanervaa ja metsäkastikkaa. Kuviolla on useampi kallioinen, ympäristöään karumpi mäenlaki, joilla myös puusto on matalampaa ja avoimempaa.
2. Tuore metsänuudistusala, jolle on äskettäin istutettu kuusta.
3. Soistunut tuore kangas (MT), jolla kasvaa hyvin tiheää nuorta kuusikkoa. Rajautuu toiselta puolen puroon ja toiselta kalliioiseen rinteeseen.
4. Kuvion länsiosassa kasvaa nuorta, mäntyvaltaista tuoreen kankaan (MT) sekametsää. Idässä kuvio rajautuu puroon, jonka ympäristössä metsä on nuorta ja lehtipuuvaltaista.
5. Tuoreen kankaan (MT) nuori kuusitaimikko, jossa kasvaa myös runsaasti lehtipuiden (hies- ja rauduskoivu, harmaaleppä, pihlaja) taimia. Kuvion läpi virtaa luonnontilainen puro, jonka ympäristössä kasvaa nuorta kuusta, hieskoivua, haapaa, pihlajaa, harmaaleppää ja pajuja. Purovarren kasvillisuus on rehevää ja lehtomaista, kenttäkerroksen lajistoon kuuluvat hiirenporras, korpi-imarre, mesiangervo, nokkonen, kevätlinnunherne ja mustakonnanmarja. Aivan kuvion etelärajalla puro muodostaa pienen kosteikon, jonka ympäristössä kasvaa pullosaraa, vehkaa, ranta-alpia ja kurjenjalkaa.
6. Kallioinen mäki. Mäen laki on melko avoin. Puusto koostuu pienistä männyistä, ja pensaskerroksessa esiintyy katajaa. Lisäksi kasvillisuuteen kuuluu poronjäkäliä, kanervaa, kieloa, mäkitervakkoa ja kalliokieloa. Mäen rinteillä kasvaa nuorta mäntyä ja rauduskoivua. Lännen puolella on korkeahko jyrkänne, jonka alusmetsä on hakattu.
7. Nuori tuoreen kankaan (MT) kasvatusmetsä. Pääpuulaji on kuusi, lisäksi sekapuuna kasvaa jonkin verran haapaa. Kenttäkerroksen valtalajit ovat mustikka, sananjalka ja käenkaali, siellä täällä kasvaa myös valkolehdokkia.
8. Lehtomaisen kankaan (OMT) kuusikko, iältään varttunutta kasvatusmetsää. Kuvion keskellä on soistunut alue, jossa kasvillisuutena mm. vadelmaa, rätvänää ja mustikkaa. Myös kuvion itäisimmän osan notkelma on soistunut. Muutoin maaperä on kuvion laidoilla kuivempaa, ja kasvillisuuteen kuuluvat mustikka, kultapiisku, oravanmarja ja lillukka.
9. Kivikkoinen mäki. Mäen laella on kalliota, puusto on harvaa, pääasiassa nuoria mäntyjä ja katajia. Mäen rinteillä kasvaa hieman kookkaampaa ja tiheämpää nuorta männikköä.
10. Pienialainen lehtolaikku, jonka puusto on rauduskoivuvaltaista varttunutta kasvatusmetsää. Kenttäkerroksen kasvillisuus on runsasta: metsäkastikka, sananjalka, kevätlinnunherne, mustalinnunherne, sinivuokko, kielo ja nuokkuhelmikkä.
11. Varttunut kuusikko tuoreella kankaalla (MT). Tiheän puuston vuoksi kenttäkerroksen kasvillisuus on niukkaa; lajistoon kuuluvat kerrossammal, mustikka, puolukka ja oravanmarja.
12. Nuori tuoreen kankaan (MT) kasvatusmetsä, jossa pääpuuna on mänty mutta sekapuuna hyvin runsaasti kuusta ja koivuja sekä haapaa. Kenttäkerroksessa valtalajeja ovat mustikka, sananjalka, kielo ja metsäkastikka.
13. Tuoreen kankaan (MT) männikkö, avoimeksi harvennettua nuorta kasvatusmetsää. Maasto on kumpuilevaa ja kuvion eteläosassa myös paikoin kivikkoista. Kasvillisuutena pääasiassa metsäkastikkaa, metsälauhaa, mustikkaa ja kieloa.
14. Varttunut kasvatusmetsä tuoreella kankaalla (MT). Pääpuulaji on kuusi, sekapuuna kasvaa muutama rauduskoivu. Kuvion pohjoisosassa on melko kivikkoinen.

15. Kuvion eteläpäässä on kallioinen mäki, jonka laella kasvaa harvassa nuorta mäntyä; kenttäkerroksessa esiintyy poronjäkäliä, kielloa, kanervaa ja puolukkaa. Mäen rinteillä ja kuvion pohjoisosassa puusto on tiheämpää, ja männyn sekapuuna kasvaa hieman kuusta sekä rauduskoivua.
16. Varttunut, lehtomaisen kankaan (OMT) kuusikko. Rinteessä asuinrakennuksen pohjoispuolella metsä on tiheää ja aluskasvillisuus melko niukkaa; valtalajeja ovat käenkaali, oravanmarja ja metsämaitikka. Kuvion laidoilla metsä on valoisampi ja sekapuuna kasvaa koivuja sekä raitaa. Myös kenttäkerroksen kasvillisuus on rehevämpää: em. lajien lisäksi esiintyy kevätlinnunhernettä, vuohenputkea sekä nurmi- ja rohtotädykettä.
17. Varttunut taimikko, jossa kasvaa rauduskoivua sekä muita lehtipuita, kuten hieskoivua, haapaa ja pihlajaa. Vadelmaa, maitohorsmaa ja sananjalkaa kasvaa runsaana; alkuperäisestä metsäkasvillisuudesta jäljellä mustikkaa, ahomansikkaa ja lillukkaa. Maaperä on melko kivistä. Rantaan on jätetty suojavyöhykkeeksi varttuneempaa mäntyä, hieskoivua ja harmaaleppää. Rannan lähellä kenttäkerroksessa esiintyy pääasiassa varpuja; mustikkaa ja puolukkaa, mutta siellä täällä myös rätvänää, nuokkuhelmikkää ja sinivuokkoa.

LIITE 2.

Marjonientien alueella havaitut lintulajit.

Laji

Kalalokki	<i>Larus canus</i>
Käki	<i>Cuculus canorus</i>
Käpytikka	<i>Dendrocopos major</i>
Rautiainen	<i>Prunella modularis</i>
Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>
Satakieli	<i>Luscinia luscinia</i>
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>
Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>
Lehtokerttu	<i>Sylvia borin</i>
Tiltiltti	<i>Phylloscopus collybita</i>
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>
Hippiäinen	<i>Regulus regulus</i>
Harmaasieppo	<i>Muscicapa striata</i>
Kirjosieppo	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Hömötiainen	<i>Parus montanus</i>
Töyhtötiainen	<i>Parus cristatus</i>
Talitiainen	<i>Parus major</i>
Närhi	<i>Garrulus glandarius</i>
Varis	<i>Corvus corone</i>
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>
Punavarpunen	<i>Carduelis erythrurus</i>
Punatulkku	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>